

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Mihael,

po božji milosti in po božjem usmiljenju knez in škof Lavantinski, prisednik prestola Njih svetosti, velikokrižnik cesarskega avstrijskega Franc Jožefovega reda, doktor bogoslovja,

sporoča mnogočastiti duhovščini in vsem ljubim vernikom svoje škofije pozdrav, blagoslov in vse dobro od Boga Očeta in Sina v edinosti svetega Duha!

(Konec.)

V Gospodu ljubljeni škofljani!

Bilo je leta 1647., ko so sovražniki hudo stiskali našo ljubo domovino in je bila sveta katoliška vera v najhujši nevarnosti. Tedanji verno pobožni cesar Ferdinand II. (1637–1657) ni vedel boljšega sredstva, da reši Cerkev in državo, kakor da se zateče pod varstvo in zaščitje Marije, brez madeža spočete.

In tako je dal blagi vladar postaviti na Dunaju na javnem trgu, „Am Hof“ ali „Na dvoru“ imenovanem, krasen steber s kipom Brezmadežne in je z obljubo zavezal sebe in svoje naslednike, praznik brezmadežnega spočetja za vse čase vsako leto dne 8. decembra obhajati z največjo slovesnostjo, na preddan 7. decembra pa se postiti in se zdržati mesnih jedi, poleg tega še Marijo proglasiti za patrono in varihinjo Avstrije. Da izvrši pobožni sklep, gre plemeniti vladar dne 18. maja 1647 z vsem svojim dvorom v sijajnem sprevodu iz dvorne župnijske cerkve sv. Avguština v takratno jezuitsko cerkev k svetim deveterim angelskim korom „Na dvoru“.

Pri krasnem Marijinem stebru je bila slavnostna pridiga in potem se je služila slovesna

pontifikalna ali višeduhovniška maša. Ko je cesar Ferdinand po klicu Jagnje božje prejel poljub miru, je odložil svoj meč, ter je ponižno pokleknil in je med tem, ko je pontifikant s sveto hostijo stal obrnjen proti njemu, govoril s povzdignjenim glasom sledečo obljubo:

„Vsemogočni, večni Bog, po katerem kralji vladajo in v čigar roki je vsa oblast kraljevstev! Jaz Ferdinand sem v ponižnosti na kolenih pred tvojim božjim veličastvom in v svojem in v svojih naslednikov imenu, kakor v imenu slavne dežele Avstrije imenujem in izvoim danes brezmadežno deviško Mater tvojega Sina za posebno gospo in varihinjo le-te avstrijske nadvojvodine. In vrh tega zagotavljam in obljubljam, da se naj praznik njenega brezmadežnega spočetja po vsej pokrajini dne 8. decembra sleherno leto slovesno obhaja kakor zapovedan praznik, s postom in z zdrževanjem od mesnih jedi na biljo. Prosim tebe, o najvišji Gospod nebes in zemlje, sprejmi milostno to mojo obljubo in stegni svojo roko, da varuješ mene, mojo hišo in moja ljudstva! Amen.“

Nato je cesar z največjim notranjim ganjenjem, ki se je polastilo tudi src vseh pobožno pričujočih, prejel sveto obhajilo. V večno proslavo prepomenljive verske izjave in pobožne obljube je bogaboječi vladar sam narekoval napis, ki je zarisan na podnožju neminljivega častnega spomenika.

Od tega leta 1647. se je slavni praznik Brezmadežne z biljo in s postom na preddan obhajal v Avstriji zmeraj naj-slovesneje, in ta lepa dežela se je stanovitno veselila mogočnega varstva veleoblastne Kraljice

sveta.² Pri tem umetno izdelanem Marijinem stebru pa so se vršile tudi večkrat velike svečanosti. Po lepem vzgledu svojega preblagega očeta je dal cesar Leopold I. (1658—1704) mramornati steber brezmadežne Device nadomestiti s kovinskim, to pa v trajni spominj zaobljube avstrijske pobožnosti, kakor bereš doslovno v drugem napisu. Ne še zadovoljen s to izjavo vdanosti do preslavne zagovornice Avstrijske, ponese mnogoizkušeni, pa vrlo izkazani močnoverni vladar češčenje Brezmadežne tudi v vrste svojih vojakov. Prvemu bataljonu vsakega polka je dal najvišji vojni poveljnik veliko zastavo s podobo brezmadežne device Marije. Pod tem praporom naj se zanaprej Avstrijci bojujejo in zmagujejo. Pod tem geslom so bile tudi slavno zmagane turške čete ob rešitvi Dunaja leta 1683.

V novejšem času, kmalu po slovesni proglasitvi verske resnice brezmadežnega spočetja in sicer dne 22. julija 1855, je šla veličastna procesija iz stolnice sv. Štefana do Marijinega stebra „Na dvoru,“ s katero so šli apostolski veličanstvi cesar in cesarica, nadvojvodi, ves cesarski dvor, kneznadškof, metropolitanski kapitelj in mnogoštevilni zastopniki svetne in redovne duhovščine med molitvijo in petjem, da so pri starodavnem zaobljubnem stebru opravili Brezmadežni na čast zahvalne in hvalne molitve, potem pa so se zopet med molitvijo vrnili v stolno cerkev sv. Štefana.

Tako je naša ljuba Avstrija vedno častila in slavila svojo prevzvišeno braniteljico in gospo, brezmadežno mater Marijo. Zvesto hočemo nasledovati vzgled svojih prednikov in se hočemo zbirati krog prestola in krog zastave Kraljice vseh svetnikov, kar je zlasti v naših dneh prav potrebno, ko narodno vprašanje žuga razdvojiti izvrstno nadarjene avstrijske narode. Kakor katoliški Avstrijci hočemo goreče v dejanju kazati vero svojih prednikov in z njo neločljivo združenost Marijno češčenje. Tako nam bo mogoče, uspešno odbjati preteče nevarnosti. Edini v

v... n napohljeni s krščanskim duhom

se bomo lahko razumevali in zedinjevali v najtežavnejših vprašanjih.

Ob sklepu prosimo v pohlevnem in trdnem zaupanju na pomoč kristjanov, da obrne Marija svoje materino oko na sveto Cerkev, in da njenemu vidnemu poglavarju papežu Piju X. poplača s svojo mogočno priprošnjo zasluge, katere si je stekel za njo papež Pij IX. Prosimo nadalje Marijo, da vsekdar najmogočneje varuje in brani naše krščansko cesarstvo in njenega poglavarja, našega ljubega in dragega deželnega očeta, cesarja Franca Jožefa I.!

In ko slednjič obljubimo, da bomo vselej na vso moč slavili in ljubili izmed vseh stvari najbolj odlikovano, častivredno božjo Porodnico, kličemo iz vsega srca proti nebesom: Usmiljeni Bog, zahvaljujemo te iz vse duše, da si nas po svoji sveti Cerkvi nezmotno učil prevzvišenih Marijinih prednosti, daj nam tudi na njeno materino priprošnjo, da, kakor je ona brez greha stopila na svet, se mi vsaj brez greha ločimo iz sveta, in da dospemo k tebi, in gledamo v čisti luči, kar tukaj strme občudujemo v ponižni veri!

V tem pobožnem mišljenju in blaženem upanju podeljujem vsem ljubim škofljanom višepastirski blagoslov v imenu † Očeta in † Sina in svetega † Duha! Amen.

V Mariboru, na praznik prikazanja brezmadežne device Marije, dne 11. meseca februarja 1904.

† **Mihael,**
knez in škof.

XVIII. nedelja po Binkoštih.

Tisti čas je stopil Jezus v čolnič.

(Mat. 9.)

Kaka tesnoba bi se polastila naših duš, ko bi opazili z valovi se boreče brodovje in bi se nam vsiljevala misel, da je izgubljeno, kar je v njem živjenja ter blaga.

Čolnič na vodovju — tolikrat se ti zamisli, kolikorkrat ga vглеdaš na tej morski planoti. Krhki čolnič sredi razburkanih valov; saj ga morajo vgonobiti naravine sile — zato:

„Brodarjem pomoči nesimo, naš čolnič pogube otmimo.“ (Greg. II, 158.)

Pred očmi podoba čolniča ali ladije na vodi premislimo, dragi, oprti na današnji evangeljski prizor — kako se najlože obvarujemo raznih dušnih nesreč, ki nam prete v našem brodarjenju skozi valove življenja.

*

Mladina! rada se voziš po gladkih valovih. Kako prijetno, ko se giblje in ziblje po tej srebročisti površini. A vabečemu valovju predrzno zaupati nikar! — Tam se namreč dviga iz vode bela pečina: že marsikateremu brodarju se je ob njej razbil njegov čoln. Obupno smrtjo se boreč se je oklenil teh povodnjih skal; a slednjič mu je bil omaganemu vender le tik njih postlan mokri grob. — Če je pregorko pripekalo solnce z neba, vrgel se je časih mladi čolnar ohladit si ude in se pokrepit v mrzlo vodeno globel. A ni ga bilo iz vrtnica nazaj. Rastline-zapletalke so mu namreč ovile v dnu voda roke in noge, da se nič več oprostiti ni mogel vgonobljajočih ga globin. Tudi v dnu naših slovenskih voda je takih opletalek in marsikateremu mlademu bitju tudi pri nas je jenjalo upapolno življenje v njihovem smrtinosnem objetju.

Poslušalci srednjih let! Zgodi se, da vas resni poklic življenja vede na negotovo morsko pot. Vsak vas, ki mu je tak poklic, je čul o morskih roparjih, ki napečujejo prezaupljivemu brodarju. Njim prišlemu v pest ti ni več nobene rešitve. Ne reši te tudi ne denar, ki ga bil pripravljen žrtvovati za svoje življenje. Boje se ga sprejeti, zato da jih, ko bi bil zopet v prostosti, ne izdaš. Da jim s tvojim premoženjem zapade tudi tvoje življenje — tako jim prija najbolj. — In kaj, ko bi te ne izpustili več iz svojih rok ter bi primoran bil ob njihovem ropanju jim biti pomočnik? Prvi nisi in ne zadnji teh, ki so nepovoljno sicer a prisiljeni položiti morali roko na sočloveka lastino. — Od časa do časa se ponavlja povest o morskem kači. Li je, li je ni: tako se ugiblje. Ki pričati hočejo, da so jo videli, popisujejo tako-le: Dolga je na sežnje; zadnjim de-

lom telesa opleta in se zvija, da se morje peni na okrog, grozno glavo pa nese po konca. dokler jej želje ne vteši prišel ob... ko bi tudi te kače... bilo, čez tvoje... se tu čez privije taka morska kača raznih zalezovanj, ki jih ni oproščena niti moška niti ženska srednja doba let. Silno močjo vdarja ta morski nestvor v tvojega življenja čolnič, dokler v valove pogreznjen ne zapadeš poginu: izgubljen si, vtopljen — se bojim.

In ti starost! Res, da so ti osiveli lasje in se belina tvoje glave ne razločuje veliko od belega vrha našega Triglava. Menilo bi se, da brodarju s sivo glavo mora zamreti tudi strast. A ni vselej tako! Dokler živiš, toliko časa grešiš. — Morda te osivelega ni jenjalo še nevgnana hlepenje po svetnem posestvu. Komu bi v naročje bilo vsuti zlato in srebro, ko pride po-te bela žena smrt, že pred to vganjko te je groza. Morda bi to dragoceno last koncem svojih dni s čolničem življenja vred še najraje potopil v globočino vodá; tam naj bi potem z denarjem vred počivale tudi nevgnane želje tvojega trdega srca? — Morda ti plovočemu do zadnje luke svojega brodarjenja po morju življenja ni še pogasel jeze ogenj do bližnjika, ki ti mora v čisljih biti kakor sestra in brat? — Morda se ti o tem tvojem mornarjenju po širnem vodovju konec tvojih dni strese vse notranje, če čuješ, kako se dvigajo tvoji sobratje v slavi; kako se jim posrečuje kupčija; kako so vsesploh, bolj od tebe — priljubljeni med ljudmi; kako se jim dobro godi? — Kaj, ko bi, dragi, obračunati jel z Bogom in z ljudmi; kaj, ko bi ob svojih snežnih laséh poravnavati jel vse nevgljenosti svojega dolzega življenja, preden stopiš pred večnega sodnika ter bi se hotel opominjati s pesnikovim izrecilom: „kak' starčekom kmalu — dežele je kraj: tako je na zemlji — le kratek naš raj.“ (Uršič, Živ.)

* * *

Dragi! Videli smo, kako nam na vsej vožnji po valovih zemskega življenja preté razne nevarnosti trenotek za trenotkom.

19. 1687 Oceretum. 10 diuinis) nullas, et Christi fidelium deuotio vindiag magis, ac magis in Civitate Lubecensi ad
alios, concessimus Licentiam prouti: hinc inde sub invocatione B. Virginis Dolores pro quibus in Turgestone
existantibus; et fuit postea diei, pro obsequiis Indulgentijs vobis nominatis in illa Urbe fructuiferum hinc appo
hinc, hinc Officio d'omandus (Ludovicus) diebus dies isti. Prouti applicat: et de more fulgenti, ipseque) Indul
gentias publicari fecit. In quorum filiam ad. Lubeci. (Prod. 33, 150 v. p. 2. art.)

A božji brodar z genezareškega jezera, ki je danes stopil v čolnič ter se peljal v svoje mesto Kafarnavim — on nam bodi na tej vožnji vselej up, podpora in tolažba.

V njega kličimo, kadar bi nam žugala nevarnost iz globine voda, nevarnost s suhega sveta, nevarnost iz časih nepreglednih tukāv našega srca — in rešitev nam ne izostane. Amen.

Zatrite nekdanje cerkve in kapele ljubljanske.

10. Cerkev sv. Jožefa.

Ljubljana pri Trojici (Dalje.)
17. 11. 1925

Bratovščini.

V ljubljanskih cerkvah so se razvijale nekdanj in cvetele mnoge bratovščine. Gojili so jih zlasti redovniki, v prvi vrsti jezuitje. V cerkvi sv. Jožefa na Ajdovščini sta imeli sedež dve bratovščini: mrtvaška in bratovščina sv. Jožefa.

Mrtvaška bratovščina pod naslovom žalosne Matere božje, posebne pomočnice dušam v vicah, in sv. Nikolaja Tolentinskega. Misesi, da se ustanovi ta bratovščina, je vodila diskalceate tedaj, ko so polagali temeljni kamen mrtvaški kapeli. Že leta 1657. so prosili škofa, da bi smeli v novi kapeli oživiti mrtvaško bratovščino, kakoršna se nahaja po drugih cerkvah njihovega reda. Sedem let pozneje so zopet sprožili to stvar. Prentagavši nekatere zapreke so izposlovali od papeža Aleksandra VII. potrdilno pismo dne 6. velikega travna 1664. ali 1665. leta. Toda oživitev mrtvaške bratovščine se je zavlekla dobrih dvaindvajset let.

Na prošnjo prijorja o. Kalista je dne 2. kimalca 1687 dovolil tedanji ljubljanski vladika grof Žiga Kristof Herberstein, da sme začeti delovati v diskalceatski cerkvi že toliko časa namerjana bratovščina. Za sedež si je izbrala mrtvaško kapelo. Tamkaj so se zbirali njeni člani na pobožnosti, namenjene dušam v očiščevališču. V mrtvaški kapeli je stala bratovska tumba. Leta 1750. je sklenila bratovščina, da se zida za shranisce tumbe posebno izbo poleg mrtvaške kapele. Ker pa ni kazalo tumbe prepogo-

stoma razdirati, zato je odstopila bratovščina pozneje omenjeno shrambo proti odškodnini cerkvi.

Poglavitni bratovski praznik je bil vernih duš dan. V osmini tega praznika je bila vsak dan slovesna sv. maša, propoved in litanije, zadnji dan pa procesija. Manjši prazniki so bili: prva nedelja v postu, god najdenja sv. križa, druga nedelja meseca rožnika in četrta nedelja meseca velikega srpana. Pozneje so privzeli še god obglavljenja sv. Ivana Krstnika. O bratovskih praznikih je bila vselej slavnostna propoved in slovesna sv. maša v mrtvaški kapeli. Za sv. mašo so najemali kakega duhovskega dostojanstvenika. Popoldne so molili litanije pred izpostavljenim Najsvetejšim. Razen naštetih praznikov je bil spominu duš v vicah posvečen vsak ponedeljek. Pokojnikom v prid se je vsak prvi delavnik v tednu pela črna sv. maša v mrtvaški kapeli. Seveda je morala bratovščina skrbeti o svojih praznikih in o ponedeljkih za svečavo, godbo in petje.

Mrtvaška bratovščina se je vdeleževala skupno raznih cerkvenih slavnosti in izprevodov. Njeni člani so v svojih bratovskih oblekah spremljali n. pr. svetoletno procesijo leta 1751.

Mrtvaški bratovščini je načeloval voditelj (rector) s pomočniki (azistenti.) Volili so jih člani. Prvomestnik (praeses) je bil vsakokratni diskalceatski prijor. Med njim in voditeljem je prišlo na seji dne 29. velikega srpana 1762 do precejšnjega razpora. Voditelj je zaklical prijorju: Prvomestnik naj samo sedi in posluša. Stvar se je pozneje poravnala. Voditelji mrtvaški bratovščini so bili večkrat lajki, n. pr. leta 1763. grof Volbenk Žiga Gallenberg. Tri leta pozneje je vodil bratovščino generalni vikar Karol Peer.

Mrtvaška bratovščina je bila nezavisna od samostana in je popolnoma zase upravljala svojo imovino. Samostanu je dajala za dve ustanovljeni sv. maši za rajnega Žigo Gottloba in za eno obletnico po 3 gld. na leto, za obletnico po Ivanu Jakobu Schillingu 2 gld., za olje 10 gld., za 58 božjih služb in litanij 45 gld. Leta 1771. je štela mrtvaška bratovščina 200 bratov in sestra.

Znamenit spomin je praznovala mrtvaška bratovščina meseca srpana leta 1765. — stoletnico svojega obstoja. Slavnost se je pričela dne 22. omenjenega meseca in je trajala osem dni. Vsak dan je bila o polšestih zjutraj sv. maša z blagoslovoma, ob 10. uri slovesna

19. 9. 1657
je dovolil škof, da v novi diskalceatski ustanoviti mrtvaško bratovščino za dnevno rožnik (Prod. 9 list 139.)

V zvezi s tem listopadu 1735 je ljublj. škof potrdil bratovščino za dnevno rožnik, ki je bila prvorazredna pri družini rožnik velikebratovščini (Prod. 57. 378)

sv. maša z godbo in zvečer pete litanije. Mr-tvaško kapelo so za to slavnost prebelili in iz-novič ozaljšali. Odstranili so za ta čas tumbo in opremili oltar žalostne Matere božje z mnogimi svečami in okraski. Ob vhodu v kapelo je stal manjši slavolok, večji na presno slikani pa pred velikimi cerkvenimi vratmi z napisom: SaeCVLVM hVIVs saCeLLI, eIVsqVe IVbILaeVs plaC Con-fraternitatIs annVs soLennlter à fratrlbVs CeLe-bratVr. (Stoletnico te kapelice in njene pobožne bratovščine jubilejsko leto slovesno praznujejo bratje.) Vdeležencem te stoletnice so bili zago-tovljeni popolni odpustki. Slavnost so završili o godu obglavljenja sv. Ivana Krstnika. Za pokritje troškov je prejel priyor 150 gld. nekaj iz bratov-ske blagajne nekaj iz prostovoljnih darov.

(Dalje pride).

Zgodovinske črtice iz Bele Krajine do I. 1374.

Pozdravljena krajina brezna,
Rojakov mojih belih dom!

Anton Medved.

Naslov spominja prijaznega bralca na skrajni jug naše dežele, na Belo Krajino. Nekako ločena je Bela Krajina od ostale kronovine, zato je pa tudi večini, če izvzamem domačine in sosede, neznana ali vsaj malo znana. Znana je inostrancem le, če jih je lesem priklenila usoda na ta ali oni način za stalno ali jih privedla sem kaka sveta ali sicer resna dolžnost.

Domačinom in Čezgorjancem v po-uk in zabavo pisem te „zgodovinske črtice“ o Beli Krajini. Zaporedil sem po času zgodovinske dogodiljaje, katerih pozorišče je bila ta krajina. Pobiral sem jih v raznih znanstvenih, poučnih in zabavnih spisih — stari letopisi, kro-nike, zaprašeni arhivi so mi bili v mojem polo-žaju nedostopni. Zato bo zlasti znanstvenik iskal tu marsičesa, česar ne bo našel. Vender uverjen naj bo i on, da si želim v tem predmetu večšega naslednika, ki dobro prerešeta obrnjeno ledino in sestavi znanstveno vsestransko zanesljivo zgodovino o tem preznamenitem, a skoraj pozabljenem delu kranjske vojvodine. Pero mi je gibala ljubezen do kraja — in če do-sežem to, kar sem s tem izrazil, poplačan mi bode trud več nego z zlatom.

Predno preidem na stvar, popeljem potr-pežljivega bralca v Belo Krajino, katere zgodo-vinsko stran mu hočem pozneje predočiti. Iz umestnih ozirov si ga želim v dolenski metropoli, v Rudolfovem. Od tu ga popeljem po beli cesti na Gorjance, na preval Gorjancev, na razvodje med počasno Krko in temnozeleno Kolpo. Od tu se mu sprostí oko v megleno Hrvaško, počasi se vračuje čez Kolpo v široko in dolgo planjavo, iznad katere se vzdiguje tu pa tam kako manjše gorovje ali hrib. V jugozahodu ga opozori nase staroslavni Klek, nenasitljivi oboževalec Bele Kra-jine, starodavni očevidec in priča njenih zgodeb — on, sivi Klek,

Ki na Krajino liki stolpa
Ozira se že mnogi vek.

Ozira se nanjo preko poljansko-kočevskih gorovij — gleda na nje severno mejo Gorjance in upira svoj obraz v nje vzhodne meje, v uskoško pogorje.

Prostrana ravnina tu na okrog se zove Bela Krajina. Gledajočega na to krajino obidejo pač čustva podobna pevčevim, ki gleda od tu:

Prijazna mesta, ne velika,
A kralje belega sveta:
Crmelj, Semič in Metlika,
Pozdravljena mi od srca!

Ta lepa raván poje sama o sebi:

Témni me meje Gorjanci
In tihe Kolpe modri val.

Od Hrvaške jo ločuje temnozeleno Kolpa — proti vzhodu se vpenja v Uskoke, proti se-veru v Gorjance, proti zahodu v kočevsko-po-ljansko hribovje.

Ime „Krajina“^{*)} ne prihaja od besede „kraj“ v pomenu „finis“ „extremus“ — kar bi tu imelo pač svoj pomen, nego od besede „kraj“ v po-menu „regio“ — kar znači srbsko-hrvaška „po-krajina“. Suhí pokrajini manjka moče, ime „suha“ ji je dala moreča suša. Po belo oblečenih sta-novnikih pa je pokrajina krščena na ime „Bela Krajina.“ Žalibog, da narodna noša, ki je dala krajini ime, pojema hipno zadnja desetletja. Krivo je tega splošna dotika z vnanjim svetom, h ka-teremu si hodi iskat domačin kruha kakor kroš-tnar med Nemce, ali izselnik med Amerikance.

* „Ljublj. Zvon.“ 1884. st. 46.

Ob delalnikih se pač opaža še tu bela noša — a ob nedeljah in praznikih pa se ti kaže zlasti moški spol v črni obleki. Pač vse napreduje bodi si že v pravem ali nepravem. O tem izpregovori kedaj že povestnica poznejših vekov — mi pa se vrnimo nazaj v njene stare, prvotne veke.

(Dalje pride).

Popotne drobtine.

II.

K o d a n j , 25. julija.

V ulici, ki jej pravijo Kodanjeri Bredgade, stoji svetišče danskega apostola sv. Ansgarja. Cerkev nima nič stolpa, a mi je bila toliko bolj draga, ker je katoliška. Znotraj je podobna veliki dvorani osobito zato, ker nima oboka ampak raven strop. Poleg tega jo dičijo steklene slike na podolgastih oknih. Hiša božja je središče danskih katolicanov. Tukaj ima svoj sedež apostolski vikarij. Novejši čas so zgradili jezuitje v Kodanju lepo cerkev Jezusovega srca, gotsko stavbo iz rdeče opeke. Nahaja se v ulici Vesterbrogade v južnem mestnem oddelku. Kljub temu se smatra skromno svetišče sv. Ansgarja še vedno za glavno postojanko Rimu vdanih vernikov.

Cerkveni zavetnik sv. Ansgar je živel v devetem stoletju. Danci, Švedi in Norvežani, akopram večinoma luteranske vere, ga častijo kakor svojega apostola. Oznanjeval je po ondodnih pokrajinah krščansko vero ter izpreobrnil z mnogim trudom obilo poganov. Ansgar, sin francoskih starišev iz Pikardije, je vstopil v benediktinski red in postal učitelj v samostanu Novikovej. Ko se je dal danski kralj Harald krstiti, šel je Ansgar z njim na Dansko. Tu se posveti težavnemu delu krščanskega blagovestnika ter pride na svojih apostolskih potih tudi med divje Normane, ki so prebivali na skandinavskem polotoku. Pozneje je bil izvoljen za nadškofa v Hamburgu in umrl leta 865. Goreči benediktinec je mnogo storil za razširjenje božjega kraljestva v severni Evropi. Zato živi njegov spominj od roda do roda. Kar sta sveta brata Ciril in Metod Slovanom, to je svetec Ansgar severnim Germanom. Vsi trije so živeli ob istem času. Težko, da bi se bili poznali, ker jih je ločila prevelika daljva.

Vodil pa je vse tri isti namen: oznanjevanje evangelija narodom, ki še niso poznali pravega Boga. Ne moremo za gotovo trditi, vendar se zdi jako verjetno, da je bil sv. Ansgar tudi Slovanom duševni dobrotnik. V krajih, kamor je segala njegova nadškofija, stanovali so namreč polabski Slovani, tako zvani Bodriči. Posedovali so obrežje baltiškega morja in se pečali poleg poljedelstva tudi z brodarstvom. Njihovo ozemlje je segalo celo do Hamburga. Lahko torej sklepamo, da je ondodni nadškof Ansgar tudi kaj storil za pokristjanjenje Bodričev.

Župnik Josip Lavtižar.

Iz domovine.

Slovesnost v proslavo Brezmadežne v Stariloki in v Crngrobu.

Na dekanijski konferenciji dne 12. julija t. l. je bilo v Stari Loki sklenjeno, da bodo vse župe te dekanije slovesno in skupno obhajale petdesetletnico razglašanja brezmadežnega spočetja Device Marije. V to je bila določena angeljska, letos 15. nedelja po binškoštil. Ob 8. uri je bila tiha sv. maša v Stari Loki. Od 7. do 9. ure pa so ljudje prihajali iz seliske in poljanske doline ter so se zbrali v Stari Loki. Malo pred 9. uro se je začel slovesni izprevod pomikati v Crngrob. Spredej so šli moški z zastavami župnih cerkva, potem je sledila duhovščina — 22 duhovnikov — s presvetlim knezškofom Anton Bonaventuro. Za duhovščino so se uvrstile ženske — in Marijine družbe z zastavami. Vseh zastav je bilo 54. Procesija je bila dolga 40 minut, in ker so šli ljudje po trije v eni vrsti, mislimo si lahko, da je bilo kakih 8000 vernikov zbranih. V Crngrobu je bila božja služba v cerkvi in zunaj cerkve. V cerkvi je imel slavnostni govor Presvetli, sv. mašo je služil kanonik Karlin. Zunaj cerkve pa je govoril imenovani kanonik in maševal domači dekan Fran Kummer. Ljudstvo je bilo silno vneto in navdušeno. Slovesnost se je završila popoldne ob 3. uri s slovesnimi litanijami Matere božje, ob veliki asistenci — katerim je prisostvoval tudi Presvetli. Ta slovesnost ostane vdeležnikom v trajnem spominju. Marija crngrobska pa jim izvestno izprosi milosti in dobrote, za katere so jo prosili verniki ta v resnici lepi dan.

Župnik Alojzij Kummer.

Iz sveta.

Papež Pij X. je, kakor poročajo novine, sprejel nekega katoliškega časnikarja. V zasebnem zaslišanju mu je vzel sv. oče pero iz rok, blagoslovil ga in mu ga vrnil rekoč: „Dandanašnji ni vzvišenejšega stala na svetu, nego je naloga časnikarjeva. Blagoslavljam znak vašega poklica. Moji predniki so blagoslavljali meče in orožje kraljevskih bojevalcev, jaz pa sem srečen, da morem priklicevati blagoslov z nebes na pero katoliškega časnikarja.“

Nový Živ.

Marijina knjižnica v Rimu. Na proslavo petdesetletnice Brezmadežne se ustanovi v Rimu knjižnica, ki bo obsegala razna knjižna dela o Mariji v vseh jezikih sveta. Po drugod zbirajo nalašč zato sestavljeni odbori knjige, ki jih pošljejo lepo opremljene v Rim. Za vresničenje te krasne ideje vneta deluje češka duhovščina s svojima odboroma za Češko in Moravsko. Kaj se je v tem oziru storilo pri nas? Slovenskih Marijo proslavljajočih knjig je izza Kastelčevih „Bratovskih Buqvic S. Roshenkranza“ pa do najnovejših Šmarnic Štrukljevih in Gregorčevih na stotine. Ali jih zbira kdo, da se uvrste v Marijino knjižnico v Rimu?

—r—

Nuncij Granito di Belmonte je te dni potoval po Moravskem. Poleg drugih cerkvenih razmer se je zlasti zanimal za narodno češko cerkveno petje. Prepričal se je, da je ljudsko petje pri slovesnih službah božjih popolnoma dostojno in pripustno.

B. Pr.

Na Velegradu je bil dne 3. velikega srpana t. l. shod slovanskih bogoslovcev. Govoril je mons. Šťastný o pesniku in pisatelju Frančišku Sušilu, čegar stoletnice se je spominjala „Danica“ v 25. listu. Al. Hlavinka je razvijal svoje nazore o postanku narodne pesmi. Profesor Nábelek je govoril o vzgoji dijaštva. Najznamenitejše pa je bilo predavanje svetovidskega kanonika iz Prage dr. Antona Podlahe o delu katoliških narodov slovanskih na bogoslovskem polju in o potrebi organizacije tega dela. Glavne misli njegove so: Veda je ponos naroda. Strokovna veda je ponos stanu. Priznajmo, da smo zaostali. Naša bogoslovska dela so pisana brez ozira na slovansko bogoslovsko književnost. Treba se ozirati na pravoslavne. Tu nas mora voditi ljubezen. Sušil je pohvalil ruski katekizem. Leon XIII. je naročil sarajevskemu višjemu škofu dr. Stad-

lerju, da naj s prostonarodnimi spisi širi idejo združenja. Trebalo bi ustanoviti latinsko-ruski časopis in slovansko bogoslovsko akademijo.

Nový Život.

Nemški katoliški shod je zboroval konec minulega meseca v Reznu na Bavarskem. Vdeležili so se ga tudi zastopniki drugih narodov: Francozov, Italijanov, Španjcev, Angležev, Američanov, Jugoslovanov.

—a—

Zrnje.

Marija — rešitev in varstvo domovine.

O angleškemu kraju Arturju poročajo, da si je dal na notranjo stran svojega ščita vtisniti Marijino podobo z Jezuskom v naročju. To je storil, da bi v vojni, kadar bi mu pretila nevarnost ali izginil pogum, takoj zaupno pogledati mogel Marijino podobo in se priporočiti njenemu varstvu. Pogled na to podobo ga je vselej navdal z novim pogumom, zaupanje na Marijino varstvo pa ga je spodbudilo na nevstrašeno vstrajnost. Zato je zmagal vselej, kadar je imel pri sebi ta ščit, in se zdrav povrnil iz bitke. V neki krvavi praski so se že začeli umikati njegovi vojaki. Pogum jim je upadal. Kako naj jih vnovič ohrabri kralj? Hitro se odloči; obrne svoj ščit narobe, pokaže vojakom Marijino podobo in zakliče: „Glejte pod kakim varstvom se bojujemo!“ Pogled na Marijino podobo in pa zaupljivi kraljev klic ohrabri vnovič vojake. Kakor levi planejo na sovražnika in ga slavno premagajo. Kralj je dal potem iz hvaležnosti pod to podobo napisati besede: „Marija, rešitev in varstvo domovine!“

Zemlja je veliko bojišče. Kaj moremo boljšega storiti, nego da posnemamo kralja Arturja. Podoba nebeške Kraljice naj nam bo ščit in bojujmo se hrabro! A, če nam peša pogum, zakličimo: „Glejte, pod kakim varstvom se bojujemo!“

o. Kazimir.

Živela Marija! Italijan je sila vroče krvi Ko je navdušen, ne more drugače, nego da z glasnim vpitjem duška da temu svojemu duševnemu stanju. V tem ga pa čisto nič ne moti n. pr. svetost cerkve. Zato se silno čudno zdi našim romarjem, ako čujejo na kaki božji poti navdušeno pridigo o Mariji, po pridigi pa šumno zglasovanje po vsej cerkvi: „Eviva, santa Marija!“ „Živela, sveta Marija“.

Tudi naše hvaležnosti klic bodi: „Živela, Marija!“
o. Kazimir.

Samostansko življenje in življenje med svetom po izpričevalu glasovitega protestanta. Sloveči ameriški humorist in potopisec Mark Twain je v svoji knjigi „Moje potovanja križem sveta“ izrekel tudi svojo sodbo o trapistih. Obi kal je bil z Mr. Miliganem in Mr. Hunterjem samostan trapistov v Marianhillu. Mark Twain piše doslovno: „Tu smo našli vse to, kar se človeku sicer neverjetno dozdeva, ako bereš knjige. Videli smo naporno delo, vstajanje ob nemogočih urah, pičo hrano, ostro obleko, trdo ležišče. Tu se ne sme govoriti, tu ne zaupljivo občevati, tu ne najdeš razvedrila, ne izpremembe, ne zabave. Tusem ne sme nobena ženska. To ni bil sen, niti laž. Rancé, ustanovnik trapistov, je odstranil vse, kar srce poželi in vendar je imelo njegovo delo že v dvesto letih velik uspeh, in brez dvoma bode vspevalo i nadalje.

Mi ljudje hrepenimo po osebnem odlikovanju — tam tega ni. Mi smo izbirčni glede na jedila — menihom se daje sočivje, kruh in čaj. Mi ljubimo mehke postelje — oni leže na pesnatih blazinah. Odejo imajo, ne pa rjuh. Pri obedu se radi smejemo in pogovarjamo v družbi prijateljev — tu pa med obedom bere menih iz knjige in nihče ne črhne besede. Ako se nas mnogo snide, zabavamo se do pozne noči — tu gredo vsi molče ob 8. uri spat in sicer v temi. Ni treba luči, da si slečejo rjav habit. Mi radi spimo do belega dne — tu menih po noči vstajajo na molitev ter se ob drugi jutranji uri podajo na delo. Mi si želimo lahkega dela ali pa nobenega — ti delajo ves dan na polju, v kovačnici in drugih delalnicah, saj se pečajo s sedlarstvom, čevljarstvom in dr. Mi smo radi v družini moških, zen in deklet — te družine tu ni. Nimajo bilarda, ne poznajo niti iger na prostem, niti koncerta, gledišča nimajo, niti društvenih zabav. Staviti ne smejo. Kogar jeza prime, ne sme se znositi nad nikomer. Tu ne smeš imeti nobene priljubljene živalice. Kadenje je prepovedano. Tu ne bero niti dnevnikov niti časopisov. Kedar

smo na tujem, povprašujemo po stariših in sorodnikih in če se kaj brigajo za nas, — tu se o tem nič ne izve; nobeden po nobenem ne praša. Mi ljubimo prijazno stanovanje, okusno opravo, drago lepoticje in lepe barve — tu je vse golo, siromašno, borno.

In v plačo za vse to pomanjkanje „pridobiti si more človek, kakor se mi je reklo, le izveličanje duše.“ — Tako piše Mark Twain.

Mi pa rabimo za redovniški stan besede Jezusove: „Sleherni, kateri zapusti hišo, ali brate, ali sestre, ali očeta, ali mater, ali ženo, ali otroke, ali njive radi mojega imena, prejel bo stoterno in večno življenje dosegel.“ O svetu pa sodimo, kakor sv. Ivan: „Ne ljubite ne sveta, ne tega, kar je v njem. Ako kdo svet ljubi, ni Očetove ljubezni v njem; zakaj vse, kar je na svetu, je poželenje mesa, poželenje oči in napuh življenja, kar ni iz Očeta, nego iz sveta. In svet preide in njegovo poželenje. Kedor pa stori voljo božjo, ostane vekomaj.“
Župnik Alojzij Kummer.

Popolen odpustek za zadnjo uro.

Papež Pij X. je dne 9. sušca 1904. naklonil vernikom popoln odpustek za zadnjo uro, ako enkrat v svojem življenju kateri dan koli potem, ko so vredno sprejeli zakramenta sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa, iz ljubezni do Boga zmolijo tole molitvico:

Gospod Bog moj, že sedaj vdano in voljno sprejemam iz tvoje roke vsako vrsto smrti, kakoršna bo tebi všeč, z vsemi njenimi stiskami, kaznimi in bolečinami.

Vsakdo si lahko že v zdravih dneh zagotovi popoln odpustek za zadnjo uro. Razen naznanjenih pogojev se ne zahteva nič drugega. Pogoje utegneš izpolniti, kadarkoli ti je drago, odpustka pa boš deležen še le na zadnjo uro. Odpustek ti ne odide, ako bi bil izpolnivši pogoje tako nesrečen, da bi smrtno grešil; treba le, da si v milosti božji o smrti uri.
K. Bl.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi polji in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zamaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.